СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 244. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 20. жовтня, 1926. VOL. XXXIV. No. 244. Jersey City, N. J., Wednesday, October 20. 1926. THREE CENTS

КАБІНЕТ КУЛИДЖА МАЄ ВЗЯТИ УЧАСТЬ У ВИБОРЧІЙ КАМПАНІЇ

ВАШИНГТОН, 18. жовтня. — Просто весь кабінет міністрів президента Кулиджа має брати участь у теперішній виборчій кампанії, щоби вратувати републиканську партію від утрати контролі над конгресом. Кождий член кабінету обіцявся говорити в кількох місцях.

СВЯТО В ЧЕСТЬ КОСЦЮШКА.

ВАШИНГТОН, 18. жовтня. — Заходами Фундації Косцюшка, польського офіцира, котрий служив в американській революційній армії, відсвятковано нині врочисто річницю приняття його до американської армії. Промови говорив секретар війни Дейвис і підсекретар стейту Гру, а їм відповідав польський посол Цехановський.

ПРИЇЗД КОРОЛЕВОЇ РУМУНІЇ.

ВАШИНГТОН, 18. жовтня. — Кораблем Лавіятаном приїхала нині до нюйорського порту румунська королева Марія. В Ню Йорку її витала велика товпа цікавих роззяв.

Звідти Марія поїхала до Вашингтону, де приняли її урядово представники румунського й американського уряду.

Заходом так званого „міжнародного робітничого комітету оборони" відбулося в Ню Йорку на Юніон Сквері віче для протесту проти витання королевої. Віче приняло резолюцію, в якій противиться офіціяльним приняттям для королевої на тій основі, що в Румунії тепер переслідується всяку свободу слова, думки й організації.

ПРИЇЗД ВЕЛИКОГО НІМЕЦЬКОГО ФІЛЬМОВОГО АКТОРА ДО АМЕРИКИ.

НЮ ЙОРК, 18. жовтня. — На німецькім кораблі Альберті Балині приїхав нині з Німеччини широко відомий в Америці німецький фільмовий актор Еміль Янінгс („Дженингз"). Здобув він собі славу великим талантом і невсипущою працею. Вславився він своєю грою в таких фільмах, як: PASSION, THE LAST LAUGH, VARIETY.

При вступі на американську землю, Янінгс заявив, що він привозить зі собою поздоровлення від німецького уряду, який сподіється, що оба краї себе краще зрозуміють і ввійдуть у близчі дружні відносини.

Має він взяти в Америці участь у кількох фільмових штуках.

ЮДЖІН ДЕБС НА СМЕРТНІЙ ПОСТЕЛІ.

ШИКАҐО, 18. жовтня. — Юджін В. Дебс, соціялістичний провідник, лежить смертельно хорий в санаторії в Елмгерсті, Илиной. Лікарі не роблять великої надії на його вилічення. Недужий він на нервовий розстрій, получений з хоробою нирок.

ПОЛІСМЕН НА СУДІ ЗА ВБИЙСТВО ЖЕНЩИНИ.

НЮ ЙОРК, 18. жовтня. — Перед стейтовим судом повіту Ричмонд, у Ст. Джордж, на Стетен Айленді, поставлено нині міського полісмена Антона Піскопо, обжалованого за вбийство пані Маргарети Соливен дня 4. жовтня минувшого року.

ПИТАННЄ ПРОГИБІЦІЇ В КАНАДІЙСЬКІЙ ПРОВІНЦІЇ.

ТОРОНТО, 18. жовтня. — Виборці провінції Онтаріо мають голосувати дня 1. грудня над прогибіцією в сій провінції. Досі в сій провінції можна було дістати алькоголічного напитку лишень на лікарське свідоцтво, яке коштувало 2 доляри. Тепер ходить о те, чи не можнаби діставати його й без свідоцтва.

ЖІНКА НА СУДІ ЗА ОСЛІПЛЕННЄ МУЖА.

НЮ ЙОРК, 18. жовтня. — В стейтовім суді в Брукліні ставилася нині на росправу за осліплення Ізидора Мейерсона, колись місцевого костюмера, його жінка. Мотивом злочину були божевільні ревниці женщини. Виллява вона йому на очи кислоти з електричної батерії, як він спав. Він не позвав її через довший час, бо осліплений він мусів покинути роботу й здатися на жіноче удержання. З часом, однак, вона почала обжаловувати його, що він хоче її зробити те саме, що вона зробила йому. Тоді він пішов на неї в суд.

СТРАЙК І СВОБОДА СЛОВА.

ПАСЕЙК, Ню Джерзі, 18. жовтня. — Місцева шкільна рада відмовилася дозволити д-рови Нормановú Томасови, протестантському проповідникови й соціялістичному провідникови, говорити в одній місцевій публичній школі. Причиною відмови є жива участь Томаса в страйку ткальняних робітників сеї околиці. Томас заявив, що поступок шкільної ради обурюючий тому, бо вона дає дозвіл на промови в школах людям з противної сторони страйку.

БОРОТЬБА МЕКСИКАНСЬКИХ ВІЙСК ПРОТИ БАНДИТІВ.

МЕКСИКО, 18. жовтня. — Федеральні війска, що стоять у стейті Ґереро, напали на банду розбійників, що оперувала в околиці Чіляпи, взяли 7 з них у плін та вбили в битві з втікачами провідника банди.

Наступ федеральних війск на обкопані позиції індіянського племени Яків вратував 12 родин, захоплених повстанцями. В бійці згинуло кільканайцятеро бандитів.

Мексиканський федеральний уряд приказав суддям не віддавати маєтків дочерних церков, які уряд признає власностю держави.

РОСКРИВАЄ „ТЕСТАМЕНТ ЛЕНІНА".

НЮ ЙОРК, 18. жовтня. — Макс Істмен, американський письменник виразно комуністичних переконань, помістив у часописи Таймсі довшу статтю про боротьбу в московській комуністичній партії. Істмен роскриває, що Ленін написав був „тестамент", у якому остерігав комуністів перед впливом Сталіна, а підносив як провідника Троцького. Комуністичні провідники держали сей лист у тайні.

АНҐЛІЙСЬКЕ НАСЕЛЕННЯ КАНАДИ ЗМЕНШАЄТЬСЯ.

В лютім ц. р. народилося у вісьмох провінціях Канади (виключаючи Квебек) 11,447 дітей. У самім Квебеку народилось згаданого місяця 6,405 дітей. Між народженими було 9,124 хлопців і 2,728 дівчат. Близнят було 227, і одні трійнята. — Народини між анґлійським населенням зменшаються у всіх провінціях окрім Нового Бронсвику і Манітоби.

ЯК ЗЕМЛЕВПОРЯДЖУЄТЬСЯ СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ.

Широкі землевпорядні роботи було розгорнуто цього року. Всього вдалося за цей рік землевпорядити 2,900,000 гектарів селянських земель. Але, не зважаючи на цю досить значну кількість, плян землевпорядних робіт за 25—26 р. не виконано цілком, — не землевпоряджено ще 1 міл. гектарів.

Щоб не відставати від накресленого пляну, Наркомзем наступного року проектує землевпорядні роботи розгорнути в ширших розмірах. 1927 р. буде землевпоряджено 8,600,000 гект. трудових земель. Зокрема слід відзначити, що землевпорядження, головним чином, зачепить південні степові округи.

Крім землевпорядження селянських господарств буде закінчено землевпорядження колонізаційних фондів України, — 235,000 гектарів.

За приблизними підрахунками наступного року на землевпорядження сільського господарства України доведеться витратити 5,600,000 карб. Щоб допомогти сільській бідноті землевпорядкуватися, землевпорядні роботи по господарствах незаможного селянства буде проведено коштом державного буджету, що потрібуватиме 400,000 карб. Крім того населення матиме значну кредитну допомогу на землевпорядження. Всього проектується видати кредитів на 900,000 карб. Значну кількість кредитів буде видано населенню посушливих районів.

Крім землевпорядження 1927 р. буде проведено значне розселення селянських дворів. За пляном буде розвелено 69,000 дворів. В наслідок цього розселення виникне нових 1,094 виселків, що кожний з них нараховуватиме 60—80 дворів. Ці розселенські виселки передбачається гаразд обводити. За-для цього буде споруджено нових 787 колодязів.

МЕЛІОРАТИВНІ РОБОТИ В НАСТУПНОМУ РОЦІ.

Наркомземом складено плян меліоративних робіт на 26—27 рік. За пляном передбачаються роботи головним чином по висушуванню, зрошенню та лісомеліорації.

Роботи по осушуванню проводитимуться в округах прикордонної смуги, що нараховують значну кількість болот. Передбачається осушити площу в 37,500 гектарів. Вираховано, що висушення одного гектара середнім числом коштуватиме 50 карб. 63% вартости всіх робіт провадитимуться за рахунок держави, а решту візьме на себе населення, головним чином робочою силою та матеріялами. Буде зроблено низку культурно-технічних заходів для осушення площі в районі Дніпровських плавень.

Вартість робот по висушуванню обраховується 1.8 міліона карбованців.

Зрошення провадитиметься на певних ділянках самих посушливих округ. Передбачається провести зрошення на 2,900 гектарах. Ця площа припадає приблизно на 4,000 господарств. Роботи по зрошенне провадитимуться головним чином в долинах невеликих річок. На зрошення буде витрачено 400,000 карб. На 60% вартости зрошення державою буде видано короткотермінові позички.

Що до лісомеліоративних робіт, то в наступному році передбачається зміцнити 20 балок з площею 19.5 тисяч гектарів (проти 13.9 тис. гект. в минулому році). Лісомеліоративні роботи провадитимуться земельними громадами, товариствами та окремими особами за керуванням лісомеліоративного апарату Наркомзему.

Передбачається організувати 250 нових меліоративних товариств, що разом з існуючими дасть сітку в 1095 товариств. На лісомеліоративні роботи буде відпущено 3,3 міл. карб.

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОГО ІНСТИТУТУ МАРКСИЗМУ.

Історичний відділ Українського Інституту Марксизму в Харкові, що має своїм завданням вивчення з марксівського погляду минувшини України, стоїть зараз перед завданням зібрання матеріялів по політичній та культурній історії України. Мається вже необхідні фонди за-для того, щоби закуповувати необхідні видання, рівно-ж і архивні матеріяли, що стосуються тої галузі, особливо-ж видання, що виходили за кордоном після закону 1876 року.

УКРАЇНСЬКІ ПИСЬМЕННИКИ РОСІЙСЬКОЮ МОВОЮ.

Протягом літа ленінградське видавництво „Прибой" з власного почину випустило в серії „Библіотека для всех" низку книжок українських письменників: Івана Франка, Володимира Винниченка, Олекси Досвітнього, Петра Панча, Олекси Слісаренка і Івана Сенченка.

УКРАЇНА ПО СИБІРСЬКИХ КУТКАХ.

Історично-культурний відділ музею Тобольської Півночи збирається взяти за встановлення впливу українських культурних сил на життя Тобольська, дослідити пробування історичних діячів України на засланні на Півночі. Праці його будуть уміщені в українських ґазетах і журналах.

На горі, на Завальному кладовищі в Тобольську, кільканадесять сяжнів від головного входу, по алеї, що йде до церкви, ступнів 10 уліво від деревляного пішоходу, під березами — висока могила, вкрита ґустим високим дерном, ясно зеленим і свіжим. На могилі залізний хрест, помальований під березу, на нім маленький металічний вінок. На залізній табличці, прибитій до хреста, чорними літерами по білому полю написано:

„Павел Арсеньевич Грабовскій. Малорусскій поет. Род. в 1864 г. Умер 29. ноя. 1902 г."

Над цією табличкою по хресту чорним олівцем зроблено напис:—„Український поет"—, і далі підпис: —„25/VIII.18 р. В. Сев".

Грабовський був на засланні в Тобольську. Минуло 16 років з дня його смерти і тільки тоді невідомий „В. С—в" поправив напис на могилі поетовій.

Згаданий вже завідуючий істор.-культ. відділом музей збирає матеріяли до біографії Грабовського і про пробування його на засланні. Частину цих матеріялів через якийсь час буде прислано до „Вістей".

СПОЖИВЧА КООПЕРАЦІЯ УКРАЇНИ В НАСТУПНОМУ РОЦІ.

Закінчилася торговельна нарада представників української споживчої кооперації. Нарада затвердила обіг сільських споживчих товариств на наступний рік в розмірі 470 міл. карб., цеб то на 53% більше, ніж цього року. Обіг райспілок в 320 міл. карб. проти 226 міл. карб. цього року, цеб-то більше на 45%. Обіг Вукопспілки затверджено в розмірі 210 міл. карб. Кількість сільських споживчих товариств на Україні буде доведено до 8,800 проти 7.600 цього року. За даними Вукопспілки сільські споживчі товариства наступного року мають охопити потреби селянства в товарах на 67% проти 46% цього року.

Для здійснення зазначених обігів нарада визнала за потрібне прискорити складання ґенеральних договорів і намагатися, щоб постачання товарів споживкооперацією за складеними раніше договорами також було прискорено та поширено.

ОХОРОНА МОГИЛИ КОМПОЗИТОРА НІЩИНСЬКОГО.

В Ворошилівці, Тиврівського району, знаходиться могила відомого українського композитора Ніщинського. З огляду на те, що за цею могилою нема належного догляду, президія Окрвиконкому ухвалила запропонувати місцевій владі подбати про впорядкування та охорону могили.

КЛОПОТИ З ПРОДАЖЕЮ НІМЕЦЬКИХ РЕПАРАЦІЙНИХ БОНДІВ

ЛОНДОН, 18. жовтня. — Британський уряд повідомив правительство Франції, що він має сумніви щодо цего, щоби вже тепер можна було перепродати німецькі залізничі бонди, про які була мова в розмові Бріянда з Штреземаном в Тоарі. Подають, що англійський уряд засягнув передом інформацій в тій справі в передових лондонських банкирів, які рівнож сумніваються в успіх цеї трансакції.

Подібне становище займе мабуть Рим, а може й Брукселя. А Америка, як подає кореспондент з Лондону, може хиба бути вдячна Анґлії, що вона виручила її з неприємного становища. Бо супроти цего, що Франція не ратифікувала досі довгів, Америка не згодилася би на ведешe инших фінансових трансакцій, які мали би на ціли ратувати Францію.

АМЕРИКА ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ВІЙНИ ҐАЗАМИ.

ЖЕНЕВА, 18. жовтня. — Американська делеґація, яка бере участь в нарадах військового комітету підготовчої розоружної конференції, запротестувала проти французької пропозиції, яка пропонує санкції проти тих, що нарушують умову що до війни трійливими ґазами. Америка не годиться, щоби проти винних виступати після формули: зуб за зуб і карати їх тими самими способами, якими вони нарушили умову. Французи домагалися, щоби всі нації підписали умову, якою зобовяжуться до ґазового, воздушного наступу на ту країну, яка нарушить умови. Нема сумніву, що та формула звернена головно проти Німеччини, бо там найбільше розвинений хемічний промисл.

ЯПОНСЬКІ ФАРМЕРИ ОРҐАНІЗУЮТЬСЯ.

ТОКІО, 18. жовтня. — В Японії вступив на поле політичної боротьби новий фактор. Є ним щойно заснована фармерська орґанізація Ніппон Номінто. На основавчих зборах партії було 800 делеґатів, які репрезентували 100,000 фармерів і тих, що не мають власної землі, а її віднаймають. До орґанізації думають вони вкоротці притягнути 4,000,000 фармерів, та вибрати при найблизших виборах вже своїх заступників до парляменту. Їх плятформа домагається: національного монополю що до аґрарних продуктів, полекші при управі землі, побільшення заробітної платні, знижених податків, права страйку, признання юнії і т. д.

Цей крок фармерів викликав велике здивовання, бо вони досі були дрімучою і визискуваною масою. Надіються, що уряд буде всіми силами спиняти розвій тої партії.

МИССИС ВОКЕР У ПРЕЗИДЕНТА ҐІНДЕНБУРҐА.

БЕРЛІН, 18. жовтня. — Миссис Вокер, жінка нюйорського мейора, яка прибула до Німеччини, щоби бути хресною мамою для нового корабля лінії Гамбурґ-Амерікен Лайн, зложила офіціяльну візиту президентови Ґінденбурґови. Вона була в той спосіб першою жінкою, яку приняв німецький президент в офіціяльній формі.

Миссис Вокер не могла по тім нахвалити Ґінденбурґа за його ґалянтне поведеннє. Вона заявила, що він є ґеніяльно проста людина, великий джентельмен з дуже ввічливим способом поведення, чого вона по старім жовніру не надіялася. Коли вона приблизилася до президента, він підійшов до неї і поцілував її в руку. Ніхто з нас, каже Миссис Вокер, навіть не припустив би, щоби щось подібного міг зробити президент Кулидж, але европейський спосіб є прямо чаруючий.

Президент Ґінденбурґ підніс, що її гостина і хрещення корабля буде новим вузлом, який зближить оба народи, а Миссис Вокер заявила, що нема що більше зближувати, бо відносини між американським а німецьким народом є й без того вже дуже сердечні.

КАРОЛЬ МАБУТЬ ПОВЕРНЕ ДО РУМУНІЇ.

ВІДЕНЬ, 18. жовтня. — Румунська королева Марія заявила, що її син Кароль, що був змушений зрезиґнувати з права до престола, тяжко зблудив і буде мусів покутувати. Мимо тої заяви вся румунська преса пише недзвозначно про скорий поворот Кароля до Румунії. Кажуть, що йому ніхто там неворожий, а тільки бувший і теперішний премієр і двірська камарилья, кромі батька, який тяжко хорий і хотів би доконче повороту сина.

ЯК ГЛЯДЯТЬ АНҐЛИЙЦІ НА ПРИНЯТТЄ КОРОЛЕВОЇ МАРІЇ В АМЕРИЦІ.

ЛОНДОН, 18. жовтня. — Анґлійська преса розписується досить широко про те, що пишуть американські демократичні часописи про особу і побут румунської королевої Марії та по трохи глузують собі, описуючи з сарказмом тої заяви, який тут викликала королева.

СВОЄЮ КРОВЮ СПАСАВ МНОГИМ ЖИТТЯ.

ПАРИЖ, 18. серпня. — Раймунд Бріє, літ 29, дістав хрест Почесного Леґіону, найвисше французьке відзначення, за те, що даром 101 разів давав по кварті своєї крови для трансфузії для тяжко хорих.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„ХАЙ БОГ БЛАГОСЛОВИТЬ"

Хай Бог благословить:

Наш поневолений український нарід. Хай зміцнить його силу в боротьбі за його національне визволення. Хай піднесе його культурно і економічно, щоб він не був довше наймитом а став ґаздою на своїй рідній землі, щоб не покланявся неправді і лжепророкам, а щоб стремів враз з другими культурними народами до сонця правди, поступу і волі.

Так благословили би наш нарід ті віруючі, в яких костях і крови залишилася хоч дрібка українських почувань, які відчували би наші болі і розуміли наші національні змагання. А колиб ті, які взялися нас так благословити, були случайно українськими священиками (не по назві, а по души), то прибавилиб ще: Хай Бог благословить український нарід, хай веде його по праведній пути і заховуе його при святій вірі і церкві.

Такого благословенства надіялися і ми, коли попав нам до рук жовтневий лист „Голосу Ізбавителя", місячника, виданого місіонарами св. Ізбавителя в Канаді. Вже на першій картці того листка читаемо великими буквами виписані слідуючі Христові слова: ПРИЙДІТЬ ДО МЕНЕ ВСІ СТРУДЖЕНІ І ОБТЯЖЕНІ І Я ЗАСПОКОЮ ВАС. Читаємо і думаемо собі: От слова, які як не мож краще підходять до наболілої української души. Бож всі ми наболілі і всі струджені і всі ми жадні того слова, що нас заспокоїть.

Тому почали ми з поспіхом шукати за тим цілющим словом в тій вірі, що його знайдемо, бож це обіцюють нам подати його слуги Христа, люде, що мають нас вчити любови ближнього, терпимости, всепрощення, які, йдучи за Христом, готові кинути хлібом навіть за тими, що їх каменують. Беремо отже в руки листок і читаемо слова заспокоення. Їх заголовок: Хай Бог благословить. Отці місіонарі св. Ізбавителя просять отсе Бога, щоби поблагословив велику хвилю, таку, яких „в життю українського католицького народу мало. А може й не було зовсім".

Що це таке? — подумали ми. Що це за радісна хвиля? Чи це може день відродження української держави, чи це свято соборности, чи може просьба о благословенство з приводу навернення православних Українців на католицьку віру? Та ні! Нічого подібного. Це просять Господа Бога, щоби поблагословив д-ра Назарука і його три брошури, які видала філаделфійська епархіяльна канцелярія, а в яких доказуеться, що Франко не був ніяким ґенієм, а за те ґенієм українського народа е епископ др. Богачевський, яким кермуе дух божий, в яких признаеться епископови рацію, коли він стоїть твердо при рутенстві та розбивае ті організації, які українська еміґрація з тяжким трудом будувала. Очам своїм не віриш, коли читаеш далі просьбу оттих насланих нам французьких місіонарів, які просять Господа Бога, щоби він благословив д-ра Назарука, д-ра Мирослава Сіменовича, д-ра Стефана Гриневецького, Романа Смука, Б. Пелеховича, о. Н. Сіменовича, о. Ф. Тарнавського, о. Кузьмака і о. Дженджеру, які виступили проти „поганих калюмній" Свободи. „Хай Бог благословить", кажуть місіонарі, їх „протест проти безличних нападів" на католицького епископа, бо цей протест, це „світлий луч ясної і сильної думки", що „розбуджуе собою цілі струї надії, майже неімовірної, що наша нещасна, тисячлітна історія, завертае на новий світлий путь."

Так отже наша тисячлітна історія чорта варта. Так кажуть о. Редемптористи з Канади. Їм легко таке сказати, бо вони тої історії навіть не знають. Вони чужі нам. Цеж ті самі Французи, які і тут в Америці по місіях навчали наших людей, щоби, як тільки розуміють по анґлійськи, йшли до анґлійських церков до сповіди, бо там є правдиві католицькі священики. Вони, які не знають, не розуміють і не відчувають навіть теперішньої нашої боротьби, беруться критикувати тисячлітну нашу історію. Та добре й те знати, що ціла наша історія, яка звязана тісно з страшною боротьбою за наше національне істнованне, у них чорта варта. В них правдива українська історія зачинаеться доперва від виступу д-ра Назарука, епископа Богачевського і шикаґовських інтеліґентів проти вшанования памяти Франка, доперва від появи таких одиниць, які дають признанне епископови за те, що дозволив на паплюженне наших національних святощів. Як так, то добре. Український нарід запамятае собі оттих піонірів новітньої історії, долучивши до цеї почетної лісти ще й імя о. шамбеляна Курилла, якого о. місіонарі мабуть через помилку забули додати. Запамятае собі добре тих Французів, що прийшовши навертати на католицьку віру, як яких дикунів з африканських пущ, пускають між наш нарід того рода благословенства. Тепер вже ми добре розуміємо душу о. Редемптористів і души тих, яких вони благословять. Ми затямимо собі рівнож добре й їх християнську науку, яку вони зволили нам з Канади післати. Ми запамятаемо собі добре їх слова, що „там, в Америці, там також е шайка „вчених" розбишак, що вже літами й літами тяжким молотом ненависти, клевети, безличної брехні, старалися і до тепер стараються вирвати з серця нашого люду скарб католицької віри. Це панове „редактори", адвокати, бізнесмени, та що говорити богато: це вчені Українці. На брудних шпальтах, що гей нечисті канали переливають в уми нещасних читачів усяку грязь, кидаються вони на епископів". Запамятаемо собі і пригадаемо їм, коли вони завитають на нашу територію.

Наші знова читачі вже самі вирішать по своїй совісти, де грязь і звідки пливе нечистий канал. Жалко стае о. Редемптористам, що наш нарід став вже вченим, що не дається баламутити так легко їх листкам. Так, так; пишіть: пропало. Для такої науки, яку ви проповідуете, нема у нас місця, ні в церквах ні в громаді. Йдіть з нею там, звідки прийшли і заберіть з собою тих всіх, яких ви благословите. За те поблагословить вас Бог і ми грішні.

ЖЕРТВИ, ЗІБРАНІ НА ПАМЯТНИК ІВАНА ФРАНКА, АБО НА ДОПОМОГУ РІДНОМУ КРАЄВИ, НАЛЕЖИТЬ СЛАТИ НА СЛІДУЮЧУ АДРЕСУ:

OBYEDNANYE, P. O. BOX 411, PHILADELPHIA, PA.

ХТО ЗНАЄ ДРУГИХ ЛЮДЕЙ, СЕЙ РОЗУМНИЙ; ХТО ЗНАЄ СЕБЕ САМОГО, СЕЙ ПРОСВІЧЕНИЙ. ХТО ПОБІДЖАЄ ДРУГИХ, СЕЙ СИЛЬНИЙ; ХТО САМОГО СЕБЕ ПОБІДЖАЄ, СЕЙ ХОРОБРИЙ; ТОЙ, ХТО ВМИРАЮЧИ ЗНАЄ, ЩО ВІН НЕ ПРОПАДЕ, ВІЧНИЙ.

БЕЗДРОТНИЙ ТЕЛЕҐРАФ А ВІЙНА.

Винахідник бездротного телеґрафу сенатор Марконі в інтервю з представником французького журналу „Ля Ссієнс е ля Ві" говорив про будуччину бездротного телеґрафу.

На питання, як він впав на думку винаходу бездротного телеґрафу, Марконі відповів:

— Дуже просто. Я мав буйну уяву. Люде звичайно думають, що винахідник мусить лише оперувати математичними правилами і фізичними законами, щоби створити щось замітне. То велика помилка. Винахідник мусить таксамо мати оригінальну творчу уяву, як поет або маляр. Маляр без фантазії таксамо не є творчим мистцем як учений без творчої фантазії ніколи не винайде нічого.

Я ще на шкільній лавці читав книжки про досліди німецького фізика Гертца. Гертц доказав, що здогади вченого Максвела про воздушні филі є правдиві. Вже тоді вірив я, що тими филями можливо є пересилати телеґрами. Трийцять літ уже минуло, як ця думка перемінилася в дійсність. У 1895. році я зробив першу успішну пробу. Мені вдалося вислати бездротну телеґраму на віддаль трох кільометрів. В 1897. році на спілку з інжиніром Віліємом Брізом, шефом дирекції почт Вел. Британії, вдалося мені вислати бездротну телеґраму на віддаль 15 км. Так винайдено бездротний телеґраф. З того часу бездротний телеґраф поробив успіхи, що перевисшали найсміливіщі сподівання. Кругло 25 літ тому вдалося мені і мому товаришеві переслати бездротну телеґраму через Атлянтійський океан, а в 1923. р. телеґраму з Корнвалії (в Анґлії) до Австралії.

Певно не є пересадою твердження, що соціяльне значіння бездротного телеґрафу рівняеться майже винайденню друкарської штуки. А то тому, бо радіо є найліпшим засобом для виховання мас. Бездротний телеґраф, бездротний телефон разом із баченням на віддаль (при помочі електрики) мають ще важнійше завдання. Вони є одинокими дійсними засобами, що в будуччині можуть перешкодити війні. Подумати лише, як то десять літ тому оцінювали ролю военних кораблів. Думали, що в разі війни взагалі годі вже буде користуватися кораблями, бо вони є безрадні перед підводними човнами. І дійсно підводний човен в світовій війні був найстрашнійшим засобом боротьби. Нині ця страшна зброя, цебто підводний човен належить уже до минувшини, а саме завдяки бездротному телеґрафови. При помочи бездротного телеґрафу можна на протязі кількох хвиль ствердити, де знаходиться підводний човен. Так демаскуеться невидимого ворога; рівночасно робиться його нешкідливим.

Незадовго, може за рік розвяжеться загадку бачення на віддаль. Апарат, яким можна буде бачити на віддаль, буде рівночасно кінцем війни. При помочі апарату такого можна буде слідкувати приготування неприятеля, всякий марш, який неприятель виконуватиме в тайні, при помочі апарату можна буде бачити якнайдокладнійше. Новітне ведення війни буде просто неможливе. Муситься хіба вести війну на давній варварський спосіб (ґуерілля), або взагалі занехати ведення війни.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ.

ЗЛІКВІДУЙМО ЦЕРКОВНИЙ ФРОНТ.

Вісти з Европи доносять, що литовський уряд відмовився виплачувати субсидії католицьким інституціям, які він платив до сього часу. Причиною для сього поступку литовського уряду було те, що папа признав офіціяльно Виленьщину Польщі, і отворив архидієцезію виленську з польським архиепископом.

Сього рода вісти може не булиб дуже цікаві для нас, якби не те, що й ми маемо подібні порахунки з Римом, як мае Литва. Які порахунки ми маємо з Римом, то се вже загально відомо, і я не буду їх вичисляти, а за те хочу лиш звернути увагу Українців в Америці на спосіб боротьби Литви проти папської столиці та спитати свідомих Українців, чи не моглиб ми поступити так як Литовці. Литовці протестують, але не шлють меморіялів: вони просто вдаряють в головну позицію Риму; вони відмовилися спомагати Рим своїми грішми.

На мою гадку, нам треба піти слідами Литовців. Покінчити з меморіялами, бо всякі просьби чи меморіяли не принесли нам жадної користи й не принесуть. Нам треба в першу чергу перестати спомагати Рим нашим грошем.

Та сама відмова давати Петрів гріш, чи платити катедратик ще не покінчить нашої боротьби, а нам треба сю боротьбу покінчити як найскорше, бо сього вимагае наш національний інтерес.

Тепер питання, як покінчити сю церковну-народню боротьбу проти Риму. По мойому, на се е лишень один спосіб. Як ми хочемо покінчити сю церковну боротьбу, мусимо освободити нашу церкву від папського панування, а віддати провід в нашій церкві в українські руки. Иншого виходу для нас нема. Як ми сього не зробимо, то ми ніколи не зможемо звернути всіх наших сил проти політичних ворогів нашого народа. Без сеї операції будемо мусіти витрачувати наші сили на боротьбу проти всякої, рутенщини й латиньщини, а тимчасом політична буря, що збираеться на европейськім континенті, знов нас захопить не тілько неприготованими, але розбитими на малі гуртки.

Ф. Матлай, Ню Йорк.

СКАЖІМ СЛОВО В ОБОРОНІ НАШИХ УГНЕТЕНИХ БРАТІВ.

Всі окупанти українських земель роблять тепер всі заходи, щоб закріпити свое рабунком набуте панованне над українськими землями. Всі вони один за одним забігають ласки в великих і малих держав світа, щоб позискати їхне признанне права окупації і дефінітивної анексії українських земель.

Так робить і Румунія. Посіданне української части Буковини і частини Закарпатської України, себто повіту мармарошського вже признав Румунії цілий світ, головно через те, що в нас не було сили запротестувати перед світом проти заграбання тих українських земель Румунією. Лиш для анексії Бесарабії ще не вдалося Румунії позискати признання деяких великих держав світа, як Італії, Японії і головно Америки. Ці держави, оглядаючись на Совітський Союз, себто Росію, яка зреклася своїх прав до посідання Бесарабії, і до сеї пори здержуються зі своєю згодою на анексію Бесарабії Румунією. Тим то румунська королева вибралася до Америки з головною метою, щоб наклонити Америку до подання своєї згоди на анексію Бесарабії до Румунії. Як це королевій вдасться, тоді вже легко підуть за Америкою Японія й Італія з признанням Бесарабії як румунської провінції на вічні часи. Так то доля бесарабських Українців буде запечатана як не раз на завше, то найменше на довгі часи. А Румунія вже тепер засудила їх на цілковиту національну загладу.

Правда, Українці під сильною румунською окупацією борються проти варварської екстермінаційної політики румунських можновладців як можуть, однак їх сили замалі супроти сіґуранци, війскових баґнетів і вісімлітнього военного стану.

Бачимо, що від закінчення війни ріжні окупанти люто знущаються над нашим народом і ніхто за нами не обстане, як ми самі за себе не упімнемося. Як свого часу відвідини Америки розбишакою і вішателем Галером дали тутешним Українцям нагоду, собі в Америці пригадати, що наш нарід закутий в польській неволі, і проти тої неволі запротестувати, так і тепер приїзд румунської королевої до Америки дае тутешним Українцям дуже добру нагоду, пригадати знов собі і Америці і представниці румунської власти те страшне ярмо, яке тяжить на цілому житті Українців під румунським постолом.

Треба би пригадати ті прямо невимовні страхіття стану военної облоги на цілій території замешкалій Українцями, треба виявити перед цілим світом всю жорстоку самоволю румунського війска, сіґуранци, румунської адміністрації і розбещеної боярні. Треба витягнути перед світову опінію те страшне здирство і нечуваний визиск, яких допускаються румунські власти на українськім населенню. Треба довести до відома Америки скасованне всіх українських шкіл, заборони правити по церквах по українськи, засудженне на смерть і вязницю соток невинних татарбунарських селян і т. д.

Це булоб нам тим лекше зробити, що ці справи були вже предметом розсліду спеціяльних комісій, висланих великими державами, та що вони були також предметом протесту визначних діячів культурного світа, головно Франції та Анґлії. Нам треба би тільки мати зібраний ввесь той дуже сумний, а в цьому випадку для нас цінний матеріял і пустити його в публичний обіг з нагоди парадного побуту румунської королевої в Америці.

М. Найдибіда.

ГІРКІ НАСЛІДКИ РУТЕНЩИНИ.

Приходить тепер на український народ тяжка хвиля, коли нам повинна бути дорога кожда українська душа й кожда українська рука. В старому краю люті вороги всіми силами працюють на знищенне нашого народа. Поляки, Москалі й Румуни останки сил добувають, щоби винародовити наших людий.

Ми, американські Українці, свобідні, і при добрій волі моглиби зробити богато для наших братів у старім краю, що боряться в нерівній боротьбі.

Та чи робимо ми?

Скажім кождий за себе. І най кожда громада скаже за себе. Я хочу кілька слів сказати за нашу громаду, Кемпбел, Огайо. Є тут, як кажуть, 250 українських родин, але для рідного краю тут на рік і 25 долярів не зложать. Якби кожда родина дала по 1 доляровi на рік, то вже старий край діставби 250 долярів. Але нас навіть на таку дрібну жертву не стати. Нема від нас ні одної цеголки на українську школу в Галичині, нема ні кусочка хліба нашому інвалідови, який свою кров за нас проливав.

Чомуж воно так? Тому, бо в нас дуже мало національної свідомости. Най самий читач судить з отсих фактів.

Перше. Пишучий отсі стрічки приїхав до Кемпбел, Огайо, кілька тижнів тому, й почав старатися о працю в зелізній фабриці Ес. Енд Тюб Ко. Питається мене на офісі урядник, якої я народности.

Я кажу: Юкраініен.

Він мене не зрозумів: Гвот?

Я йому повторив ще раз: Юкраініен.

Побачив він, що я не помилився, що я справді такої народности, і він став мене випитувати, що се за нарід, де його край, тощо. Бо я, каже він, ще не чував ніколи про такий нарід, хоча працюю в сім офісі вже девятий рік. Я чував про ріжні народи, про Айришів, Джерменс, Свідс, Славіш, Полиш, Сервіенс, Кроейшенс, Ґалишенс, Рутініенс, Спениш, і других, але не чував ніколи про твою народність.

Попросив він дати йому дещо причитати про Україну й Українців. Ідучи домів, я думав собі: Гарних то здобутків добилися рутенські епископи й редактори, занапастивши навіть слід по нашому народови, ширеннем байдужности до нашого національного імени.

Приніс я йому на другий день мапу України в анґлійській мові і пояснив коротко, чому наші вороги хочуть нас називати Ґалишенами й Рутенцями. Він сейчас зрозумів, що люди, які так називаються, се несвідомі люди, які даються своїм ворогам називати після ворожого інтересу.

Ось другий випадок. В обідову пору підходжу я до гуртків робітників, шукаючи, чи не почую десь рідного слова. Та даром я шукав перший день. Не найшов. На другий день я підійшов до гуртка, серед котрого хтось цокав. Підступив близче. Всі по польському. Уф! Відразу мені здалося, що попав в дефензиву шестої польської армії. Перехрестився я в духу від польського духу, та хотів відійти. А тут до мене підходить один з гурту й питае:

А пан ґдзе на котрій машині роблять?

Така польщина мене сейчас заставила подумати, що се якийсь не дуже то добрий Поляк до мене ґоворить. Я й кажу йому по українськи, де я роблю.

На се мій „родак" уже до мени каже по нашому: О, то ви Руснак, так як і ми?

Ні, не так, як ви, — відповідаю я йому, — бо я не Руснак, а Українець.

Ну, е, е, ге, та ми е-е тиж ніби Українці, ая, ми з Ґаліції, Малопольскі.

Яка малопольска? Сеж Україна, — кажу я йому. І як Поляки все далі будуть так ґаздувати на нашій землі, як вони ґаздують, то їм незадовго й справдішної Польщі не лишиться.

Ов, то ви файно вмієте жартувати, — відзиваеться один з гурту.

То не жарт, а щира свята правда, — кажу я. Краденим і ошуством ніхто не доробився. Не дороблятьея й Поляки рабунком своїх сусідів.

Загудів свисток і перервав нашу бесіду.

Ось вам третий факт:

Йдучи вечером з роботи, купую анґлійську ґазету, читаю, що нового в світі чувати. Надибаю статтю про наше місто Кемпбел, про школи в місті. Подае рахунок число дітий по народности: Славіш 1876 дітий, Італійців, 933, Хорватів 439, Поляків 512, **Ґрік-кетолик 13, Українців 2.**

Двое українських дітий на 250 українських родин? Спитаете може, чи сі Українці дітий не мають? Ні, українські родини є, У них діти е. Є й парохіяльна школа, яка мае понад 20 дітий, які ходять до неї після науки в публичній школі. Та дивно, що в тих дітий лишень 2 записалося за Українців.

Дітий певно винити нема що. Діти не винуваті. Винуваті тут родичі, що не мають відваги признатися до українського народа.

Найжеж відтак прийде боротьба за українську державу або якийсь зрив українського народа проти гнобителів. То чи можна буде дивуватися, що американські ґазети понаписують про нас всякі баламутства, які їм вороги надиктують, коли тут ми самі власними руками свій власний народ ховаемо під полу, свого власного імени цураемося? І чи дивуватися відтак, що в нас є 250 українських родин, а всі вони на рік і 250 долярів на рідний край не зложать?

Микита Сліпачок.

З українського життя в Америці.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Що чувати на рідній землі.

Віче, скликане українською Пресв. Церквою, відбулося в церковній галі в неділю 10-го жовтня при великім здвизі народа. Предсідатель гр. П. Ковальчук у своїй вступній промові пояснив зібраним ціль віча і на першого бесідника покликав проф. В. Кузіва, котрий недавно прибув з Галичини і з Великої України. Проф. В. Кузів реферував на тему „Внутрішна Революція на Україні". У своїм рефераті представив невтрально стан політичний, економічний і релігійний на Україні, як рівнож і в Галичині. В Галичині — говорив бесідник — мається майже так, як колись. Всюди переслідування, біднота і неспокій. З Волиня д. В. Кузів виніс прикре враження, бо край там біднійший і слабший там прояв українського життя. Зате, на його думку, на Україні зроблено дуже богато на полю українства. На місце російських написів, по школах, банках, театрах, склепах і т. д. є українські написи. В школах є урядовою мовою українська мова, — а у висших школах є великий брак українських професорів.

Большевики, котрі розстрілювали перед тим тих, що вбиралися в українські сорочки, днесь мусіли погодитись з великим українським рухом і завести українізацію. Нині опорою українського руху не є Галичина, але Україна є силою всего народа. Фільварки на Україні щезли. Відібрано землі від панів і роздано селянам, однак се богато не помогло, бо задля браку промислу і кредиту селяне і робітники знаходяться в прикрім положенню. Внутрішна революція переводиться по всіх територіях України. Які саме користи і шкоди принесла революція?

Користи: 1) Поваленне старого царського режиму. 2) Нищенне старої церкви, що була підпорою царів. 3) Українізація. 4) Уряд поставив ідею, що із зиску з торговлі і промислу не має користати одиниця, але загал.

Шкоди: 1) Брак свободи. 2) Третий інтернаціонал, що немало витратив гроша в старанню викликання революції в других краях. 3) Витворенне нової буржуазії. 4) В релігії уряд заняв місце матеріялистичного світогляду. Коли запитався я одного з урядників, говорив бесідник, що маєте на місце християнської етики, то у відповідь дістав, що вони держаться революційної совісти — себто можна все робити ради добра держави, але з часом переконались, що красти таки не є добре.

Релігійне життя ділиться на три головні части: Стара православна церква, де богослуженне відбувається по старому. Монастирі уряд відобрав, монахи платять рент і мусять працювати, як звичайні робітники. Українська автокефальна церква українізується і є в дорозі до реформації та поступу. Священики є вибрані народом, богослуженне правиться в українській мові.

Українська евангельська церква рівнож українізується та гарно розвивається. Майже по всій Україні переходить духова революція — всюди неспокій. Свідомі шукають нового, кращого. По українських землях і на еміграції, говорив д. Кузів, нарід переходить духову революцію а конкордат додав більшої сили до згаданого руху. Сей рух є найбільшим рухом, бо захоплює увесь нарід. Можна вірити і надіятися, говорив д. В. Кузів, що український нарід буде доти вести боротьбу, аж поки не стане на правдивій свобідній дорозі. По рефераті предсідатель віча зарядив збірку на пасейський страйк, яка принесла $15.88.
кав д-р Гівт,лтпвяапвяалвпл

На другого бесідника предсідатель віча покликав д-р Л. Цегельського.

У своїм рефераті д-р Л. Цегельський зазначив, що ми Українці мусимо попирати тепе-рішний народний рух, дивитись правді в очи, вияснити боротьбу отверто і ясно та боротися аж до повної побіди. Тут можна це зробити, бо примівом на Україні не вільно скликувати віч, орґанізувати товариства, клюби. Там нарід не думає свобідно і колиб прийшов цар назад, то при помочи старої церкви здавив би український рух. Мусимо знати, говорив дальше, що релігія має найбільшу силу, бо є в серцях людей; тому нам потреба числитись з нею і сотворити таку церкву, що буде служити українському народови. При сім вказував з нашої історії та з історії других народів, як вони вели боротьбу за тим, щоб церква служила свому народови а не ворогам. Вказав на Христа, котрий перевів найбільшу духовну революцію, а далі на Німеччину, Анґлію та на инші краї, як рівнож і на теперішну боротьбу нашого народа, яка повстала в краю і тут в Америці. Нам Українцям не по дорозі з Римом. Між католицькою церквою а нашим народом не буде згоди. Українці мусять сотворити свою національну церкву для служення українському народови, а не його національним ворогам.

М. Паньків, секр.

ДЕТРОЙТ, МИШ.

Хто не любить нашого Каменяра.

Хочу поділитися з другими короткими увагами, які приходять мені на думку з нагоди віча, яке відбулося в нас дня 10. жовтня.

Про саме віче, яке відбулося в справі культу Івана Франка і протесту проти рутенства і конкордату, говорити не буду, бо звіт подадуть секретарі, але тільки піднесу деякі уваги.

Розумію, як польська поліція розганяє народні віча в Галичині, як московська чрезвичайка не дає нам змоги стати на ноги, але щоби тут на вільній землі Вашинґтона знайшлися такі люди, що не хочуть допустити до віча в таких важних національних справах — цего я ніяк зрозуміти не можу. Бо от у нас зійшлося народу тьма тьменна. Всі хотіли почути про те, що їх болить. А тут, як тільки предсідатель відчинив віче, счинився крик і шум, неначе яка орда татарська наїхала на нашу землю. Та це не була орда, ні які вояки; це гетьманці з Гемтрамк так ревіли. І треба було їх аж за карк брати та з салі викидати. Щасте тільки, що наш нарід вже поступив, що не дав себе застрашити. Бо всі остали на місцях і терпеливо ждали кінця. Ніхто не вийшов з галі, а навіть ті, що їх викинули, вернули і стояли при дверях.

От до чого довела гетьманська ідея в Америці. До чого довів д-р Назарук і епископ Богачевський зі своїм единовластем. Та нема ради. Треба ту ідею гнати від нас буком, як виганяли ми її в Детройті, бо иншої ради нема. Це вже не ідея, це звичайне погромництво, яке не хоче навіть вислухати слова про Франка, яке не схилить голови навіть перед його ґенієм, а готове на всякий розбій, щоби тільки ратувати престіж царського ґенерала в Европі, а тут епископа Богачевського і його дорадника д-ра Назарука.

Та нарід прозрів і бачить, що нам не треба тепер ніяких гетьманів, а тільки праці і орґанізації, сили і завзяття і неустанної боротьби з ворогами аж до побіди.

Петро Лобур,
член 292 від. У. Н. С. і б. стар. стрілець У. Г. Армії.

ПІД РУМУНСЬКИМ ПОСТОЛОМ.

(Допис до львівського „Нового Часу").

Чернівці 2.IX, 1926.

Читаємо тут польські ґазети, що пишуть про спілку поліції зі злодіями, тай зітхаємо: Видно, у вас ще рай, як лише поліція зі злодіями тримає. Бо у нас то злодії навіть спілки ніякої не потребують робити. Вони, бачите, тут панами ситуації. Вони правляча партія. Незлодіям готові заборонити незадовго і по світу ходити.

Перед виборами було лихо, а по виборах ще гірше стало. Прийшла до влади нова партія, нові люде. Тамті, то вже були троха наживились і в дечому й попускали. А нові голодранці відразу хотілиб міліонерами зістати. Душать, шиканують, на гладкій дорозі чіпаються, щоби тільки пару леїв зарвати.

Обіцяли авереску́льці, що по виборах піде курс на національні меншости. Що школу рідну привернуть і вольностей більше буде.

На ті обіцянки зловилися деякі наші „провідники" і в посли поперли з рамени партії Авереску́ла. Та нічого доброго з того не вийшло. Послами справді вийшли „наші" люде, але користи з того ніякої. Правляча партія і не думає йти на якінебудь уступки супроти Українців, а „наші" посли і пальцем не рухнуть, щоби припадково ласки в сильних не стратити.

Усюди по наших селах самі селяни домагаються привернення української школи. І хоча тому плебісцитови влада ставить нечувані перешкоди, селяни вперто вносять подання. Чи з того що вийде, треба сумніватися. На кожний випадок села розпочали боротьбу.

Минає страх перед Румунами, Українці підносять голови.

Маємо глибоке переконання, що і буковинські Українці зуміють видержати і задержати український характер Буковини до слушного часу.

Нециган.

Між злодіями.

Злодій: Ну знаєш, що то тепер за злодії настали. Як я йому вложив руку до кишені, щоби йому вкрасти гроші, він мені за той час стягнув обручку з пальця!

ЯК БУДУЄМО СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА.

118.

Братство св. о. Николая в Джерзі Сіти, Ню Джерзі. відділ 4. Українського Народного Союза.

Братство перевело ухвалу в справі будови Сиротинця при Українськім Народнім Союзі, ухваливши жертвувати з братської каси 10 долярів. Братство радо жертвувалоби було більше, але через велике число виплат членам, каса товариства не може стягнутися на більшу жертву.

Кромі сього члени братства зложили між собою дрібними жертвами раз 17 долярів, другий раз 13 долярів 60 центів, так що разом зложено з нашого братства суму 40 долярів і 60 центів. — За уряд: Йосиф Крайник, предсідатель; Василь Глива, касієр; і Семен Кусень, секретар.

119.

Товариство ім. Богдана Хмельницького в Брукліні, Н. И., від. 22. У. Н. Союза.

Уряд представив справу Сиротинця на мітинґу, що відбувся дня 18. вересня сього року. Члени, що були присутні на мітинґу, заінтересувались справою Сиротинця і зложили добровільні жертви, при чім кождий член давав від себе найменшу жертву одного доляра. Разом зібрано 25 долярів. З каси ухвалено виасиґнувати 25 долярів. Отже разом товариство посилає на будову Сиротинця при У. Н. Союзі суму 50 долярів.

Наші члени дальше будуть збирати жертви поміж собою, щоби не було ні одного члена, який не зложивби добровільної жертви на будову Сиротинця при У. Н. Союзі. Наш відділ желає, щоб як найскорше став збудований Сиротинець при У. Н. Союзі! За уряд: — Михайло Заверуха, предс.; Іван Кравчук, касієр; Никола Сторожук, секретар.

120.

Братство св. Івана Хрестителя в Вілінґ, Вест Верджінія, відділ 56. Укр. Нар. Союза.

Наше братство ухвалило дати з каси братської на будову Сиротинця У. Н. Союза суму 10 долярів. Ми дали, що могли.

Рівночасно члени братства зложили між собою дрібними жертвами 44 доляри.

Висилаємо разом 54 доляри як нашу жертву на Сиротинець У. Н. Союза. Сподіємося, що наші члени будуть далі давати на таку похвальну ціль. — Михайло Пуціло, секретар.

121.

Товариство Тараса Шевченка в Честер, Па., відділ 156. Українського Народного Союза.

На своїм місячнім мітинґу, ще в місяцю маю рішило наше товариство дати з товариської каси на будову Сиротинця при Українськім Народнім Союзі суму 25 дол. і сю суму вислано в місяцю червни. Тепер засилаємо добровільні жертви від членів, що зложили по долярови, разом 23 доляри.

Члени відносяться дуже прихильно до справи і надіються, що всі члени У. Н. Союза і всі Українці в Честер і поза Честер попруть справу, купити вікно, через котре буде ясне сонце світити Українським Сиротам і Старцям і їх веселити й огрівати. Хто з Честер хотівби поспішити зі щирою жертвою, хай принесе її до Яцка Ташика 222 Іст 3-та улиця, Честер, Па. Бажаємо членам У. Н. Союза успіху в тім ділі. — Яцко Ташик, секретар.

ОЛЕКСІЙ К. ТОЛСТОЙ.

КНЯЗЬ СЕРЕБРЯНИЙ

(Повість з часів царя Івана Грізного). (14)

— Смерть! — відповів царевич.

— Смерть! — повторили Скуратов, Грязний, отець Левкий і оба Басманови.

— Так нехай же прийме смерть! — сказав Іван холоднокровно. — Писано бо: ті, що взяли ніж, від ножа погинуть. Люде, возьміть його!

Серебряний, мовчки, поклонивсь Іванови. Кілька людей сейчас окружили його й вивели з палати.

Многі пійшли за ними подивитись на траченне; другі остались. Глухий гамір роздавався в світлици. Цар звернувся до опричників. Вид його був урочистий.

— Браття, — сказав він: — чи справедливий суд мій?

— Справедливий, справедливий! — роздалося між близшими опричниками.

— Справедливий, справедливий! — повторили деякі.

— Несправедливий! — сказав один голос.

Опричники схвилювались.

— Хто се сказав? Хто вимовив се слово? Хто говорить, що несправедливий суд государів? — почулось з усіх боків.

На всіх лицях намалювалось здивованне, всі очи заблисли гнівом. Тільки один, найлютійший, не показував гніву. Малюта був блідий як смерть.

— Хто говорить, що несправедливий суд мій? спитав Іван, стараючись надати свому обличю як найспокійнійший вираз. — Нехай той, що говорив, виступить перед лице моє!

— Государю, — промовив Малюта сильно зворушений, — між добрими слугами твоїми тепер много пяних, много таких, котрі говорять без тямки, без розуму! Не вели шукати сего пянюгу, государю! Протверезиться, сам не йме віри, що говорив по пяному!

Цар недовірчиво поглянув на Малюту.

— Отче параксіярху! — сказав він, усміхаючись, — чи давно ти помяк?

— Государю! — продовжав Малюта, — не вели...

Та вже було пізно.

Син Малюти виступив на перед і стояв поважно перед Іваном. Максим Скуратов був той самий опричник, котрий спас Серебряного від медведя.

— Так се ти, Максимочку, гудиш суд мій, — сказав Іван, поглядаючи з недобрим усміхом то на батька то на сина. — Ну, кажи Максимоньку, чому суд мій тобі не по серцю?

— Тому, государю, що не вислухав ти Серебряного, не дав йому очиститись перед тобою і не спитав його навіть, за що він хотів повісити Хомяка!

— Не слухай його, государю, — молив Малюта, — він пяний, ти бачиш, він пяний! Не слухай його! Він пяний, он-як зрізався! Він, забирай свою голову!

— Максим не пив ні вина, ні меду, — завважав злобно царевич. — Я цілий час на него дивився, він і усів не вмочив!

Малюта поглянув на царевича таким поглядом, від котрого кождий здрігнувсяби; але царевич вважав себе за недоступного для Малютиної пімсти. Другий син Грозного, наслідник престола, мав в собі майже всі пороки батька, а злі приміри все більше та більше заглушали те, що було в нім доброго. Іван Іванович уже не знав пощади.

— Так, — додав він, усміхаючись, — Максим не їв і не пив підчас обіду. Йому не по серцю наше життє. Він гидиться батьковою опричниною!

Підчас сеї розмови Борис Годунов не спускав очей з Івана. Він, бачилось, виучав вираз лиця його і тихо, ніким незамічений, вийшов із їдальні.

Малюта впав цареви в ноги.

— Батюшка, государю Іване Василевичу! — промовив він, хапаючись за поли царської одежі — сегодня рано я, дурак глупий, седюх необхований, просив тебе обдарувати мене боярством. Де був розум мій? Куди подівся змисл людський? Чи меніж то, вонячому рабови, носити шапку боярську? Забудь, государю, дурацькі слова мої, вели зняти з мене кафтан золочений, тільки даруй Максимови його провину! Молодий він, государю, глупий, не розуміє, що говорить! А вже коли тратити кого, так вели мене стратити, щоб я, дурак, не давав синови упиватися! Прикажи, сейчас сам на себе руку наложу!

Гірко було бачити, як змінилося лице Малюти, як очайдушність намалювалась на чертах котрі ніколи нічого не відбивали, окрім звірства.

Цар засміявся.

— Ні за що тратити ні тебе ні сина твого! — сказав він, — Максим правий!

— Що ти, государю? — скрикнув Малюта: — як Максим правий? — і радісне здивованнє його виразилось було глупим усміхом, але він в тій хвили счез, бо йому повиділось, що цар з ним робить собі люті жарти.

Ті бистрі переміни на лици Малюти були такі незвичайні, що цар, дивлячись на нього, знов став сміятись.

— Максим правий, — повторив він в кінци, приймаючи свій перший поважний вид, — я поспішився. Сего бути не може, щоби Серебряний вольною волею що-небудь скоїв против мене! Тямлю я Микиту ще перед литовською війною. Я завсігди любив його. Він був мені добрий слуга. Се ви, окаянники, — продовжав цар, обертаючись до Грязного та до Басманових, — се ви завсігди підбиваєте мене кров проливати! Мало ще вам було убийства! Треба було знищити мого доброго боярина? Чого стоїте, звірі! Біжіть, остановіть казнь! Та ні, і не ходіть! За пізно! Уже, бачу, злетіла з него голова! Ви всі заплатите мені за кров його!

— Не пізно, государю, — сказав Годунов, вертаючись до світлиці. — Я приказав погодити з траченнем Серебряного. Ласці нема границь; а я знаю, що ти милосердний, що иноді і засудиш і простиш винного. Тільки вже Серебряний поклав голову на ковбицю; палач знявши кафтан і засукавши рукави, жде твого царського приказу!

Лице Івана прояснилось.

— Борисе, — сказав він, — ходи сюда, добрий слуго мій. Ти один знаєш моє серце. Ти один знаєш, що я кров проливаю не задля іграшки, а щоби зраду викорінити. Ти мене не вважаєш за людоїда. Ходи сюда Федоровичу, я обійму тебе.

Годунов поклонився. Цар поцілував його в голову.

— Ходи й ти, Максиме, я тобі позволю поцілувати руку мою. Хліб-сіль їдж, а правду ріж! Так і на далі роби. Видати йому три соровки соболів на кожух!

Максим поклонився до землі і поцілував царську руку.

— Скільки ти береш у рік? — спитав Іван.

— Стільки, що звичайні рядові люде, государю.

— Я зрівнаю тебе зі старшими людьми! Буде тобі йти їда і всяка потріб як старшині. Та тобі, бачу, щось на язиці, говори, говори сміливо, проси чого хочеш.

— Государю! не заслужив я на твою велику ласку, негідний я одежі богатої, є старші знай від мене. О одно прошу, государю: пішли мене воювати з Литвою, пішли в Ливонську землю. Або, государю, на Рязань пішли, Татар валити!

Щось немов підозрінне виразилось в очах Івана.

— Що тобі так воювати захотілось, молодче? Чи не обридло життє слобідське?

— Обридло, государю.

— Що так? — спитав Іван, дивлячись раз-у-раз на Максима.

Малюта не дав відповідати синови.

— Государю, — сказав він, — хотілось би йому, бачиш, послужити твоїй милости. Хотілось би й гривну на золотім ланцушку дістати з царських рук твоїх. Горяча в нім кров, государю. Тому й проситься на Татар та Німців.

— Не тому він проситься, — підхопив царевич. — а тому, щоби на своїм поставити: не хочу, знай, бути опричником, так і не буду! Нехай, бач, вийде по моєму, а не по царевому!

— От-як, — сказав Іван насмішливо, — так ти, Максимочку, мене побороти хочеш? Онякий богатир! Ну, деж мені, убогому, против тебе! Щож, не хочеш бути опричником, я, бач, велю тебе в зорники*) вписати!

— Ех, государю! — поспішив сказати Малюта: — куди твоя милость не прикаже вписати Максима, всюди готов він служити по указу твому! Та йди домів, Максиме, пізно; скажи матери, щоби не дожидала мене; у нас діло в тюрмі: Количевих судимо. Йди, Максиме, йди!

Максим відійшов. Цар приказав покликати Серебряного.

*) Зорник — сторож, підрядний надзиратель.

(Дальше буде).

ВИБОРИ ДРУГОГО ЛИСТОПАДА.

На сегорічних виборах у Злучених Державах, що відбудуться, як що року, в перший вівторок в листопаді, значить цего року 2-го листопада, має бути вибраний цілий Конгрес, чи то власне нижча палата Конгресу абож так зване Зібрання Представників (Гавз оф Репрезентатівс), яке звичайно називають просто Конгресом. Одночасно має бути вибрана третя частина вижчої палати Конгресу яка називається Сенатом Злучених Держав. Як відомо, „конгресменів" вибирають на два роки і що два роки наново всіх, а сенаторів на шість літ, з тим, що що два роки третя частина з Сенату виходить і її доповняють новими виборами. Таким способом що два роки є „новий Конгрес". Теперішний, вибраний в 1924 році, є 69-тим, а слідуючий, який має бути вибраний 2-го листопада, буде 70-тим з ряду.

Членів нижчої палати Конгресу чи то „конгресменів" вибирають з конгресових дистриктів, по одному з кожного дистрикту. Число тих конгресових дистриктів означує сам Конгрес що десять літ на основі останнього перепису людности. Залежно від числа населення для кождого стейту призначено певну скількість конгресових дистриктів і таке-ж число представників в Конгресі, пробилизно по одному на кожних 220,000 душ людности. Одначе кождий стейт мусить мати наименш одного представника, навіть тоді, коли стільки населення не має. Наприклад, по перепису людности 1910 р. Невада мала лише 77,000 мешканців. На основі того самого перепису останний Конгрес складався з 435 депутатів і стільких їх буде вибрано тепер. Нового розділу дистриктів, на основі останнього перепису населення в 1920 році, ще не зроблено.

Вибраним до Конгресу може бути кождий горожанин Злучених Держав, що скінчив 25-тий рік життя, був горожанином що найменше сім останних літ і мешкає в дистрикті, з котрого його вибирають. Кандидата ставить його партія, а в нутрі партії його призначує („номінує") в деяких стейтах партійна конвенція, в инших члени партії загальним голосуванням на так званих передвиборах („праймері елекшен").

Як сказано, цього року вибирають тілько третину членів Сенату, значить 32 сенаторів. Взагалі кождий стейт, великий чи малий, має в Сенаті двох представників. Сенатор мусить мати що найменше трицять літ і мусить бути горожанином Злучених Діржав що найменше девять літ.

Голосувати на виборах можуть лише самі горожане, одначе й саме горожанство не вистарчає для виборчої кваліфікації. Ріжні стейти мають ще деякі вимоги щодо часу, який виборець повинен прожити в своїм стейті, повіті, місті і виборчім дистрикті, поки набуде право голосування. Наприклад, стейт Ню Йорк вимагає, щоб перед голосуванням виборець прожив у стейті що найменше рік, в повіті, в котрім має голосувати, чотири місяці і в виборчім окрузі трицять днів. В стейтах Ню Йорк, Конетикат, Масачусетс, Делевер, Норт Дакота, Колорадо, Вайомінґ, Оклагома і в більшости південних стейтів голосувати можуть лише письменні горожане і від тих, хто перший раз голосує, вимагається так званої проби грамотности. В Ню Йорку, наприклад, новий виборець мусить вміти прочитати пятьдесять слів і написати десять.

Жінка: Кождий чоловік то тиран!

Чоловік: Ну...

Жінка (перебиває йому): Так чи ні?

Чоловік: Так.

НОВІ ЦІННІ ЕКСПОНАТИ МУЗЕЮ КУЛЬТІВ.

Відділ культури окрвиконкому передав до київського музею культів цінні історичні речі: плащениці переяславської церкви з 16 віку, евангелію з успенського собору, що над нею Богдан Хмельницький присягав московському урядові, запрестольний хрест Богдана Хмельницького й церковну книгу з 1060 року.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Гураґан у Флориді.

(Опис очевидця).

О скільки мені відомо, то я тільки оден з Українців був наочним свідком страшного тропічного гураґану, котрий навістив Флориду дня 18. вересня сього року.

Астрономічні стації заповідали бурю два дни наперед, і місто дістало остереження з Вашингтону, але що тут чогось подібного ще не було, то й ніхто на се не звертав уваги.

В суботу, дня 18. вересня, рано вже дув сильний вітер, але шкоди жадної не робив. Аж десь коло четвертої години рано прийшов правдивий гураґан. Дахи з хат зривало і несло в повітрю на два або три блоки. Електричні стовпи поломило. Шиби по домах і склепах майже всі вибило. Вулицею ніхто не міг йти, бо дерево, бляха й шкло літали в повітрю. Хто був на дворі, то мусів лягати деінде і ховати голову. Падав сильний дощ.

Коло години 6. рано все втихло. Нічого не можна було довідатися, бо телефонічні дроти були перервані. Ходили поголоски, що убитих є 2,000 людей а 10,000 ранених.

О 7. годині рано вже люди йшли до міста оглянути, чи великі шкоди наробило по склепах. Кождий мусів іти піхотою, бо улиці були забарикадовані деревом і бляхою. До того більша часть авт була ушкоджена.

В моїм мешканню вибито 3 вікна, перевернуло два кокосові дерева і нанесло води до хати. Я мешкаю одинайцять блоків від бизнесового дистрикту. Значить, що властитель склепу убрань, в котрім я працюю, не буде міг прийти, бо за далеко мешкає, я вибрався, щоби оглянути шкоду. Тільки що я зайшов до міста, як зірвалася друга буря о много страшніша від першої. Сховатися не було де. Вікна, котрі ще зістали цілі по першій бурі, летіли, якби хто вибивав їх молотом. Вивіски, великі й малі, зривало і несло улицею, так що треба було утікати з одного місця на друге. Не можна було при тім вгадати, де безпечнійше. Я бачив, як чоловік переходив улицю, щоби сховатися під більший будинок. Нагло завалилося руштоване нового будинку і убило його на місци.

Я зайшов до сіней готелю, де вже було кількох люей, але скоро звідтам мусів утікати, бо дах заломився і вода приходила з гори й улиці. Прийшлося знова глядати за новим притуловищем. Я пустився йти до хати, де я лишив жену й троє малих дітей, але не перейшов три блоки, як ціла стіна повалилася на хідник яких десять кроків перед мною.

На першій улици і другій евню стоїть 18-поверховий будинок, в якім міститься банк, а котрим буря колисала як деревом. Цегла летіла з нього цілий час, а залізо цілком покручене. Знищений він так, що мусять його цілком роскидати.

Пристань, де заїзджали пароплави, знищена зовсім. Барки й моторові лодки вода занесла до містового парку. Чверть милі від води корабель „Набаб", набутий від бувшого німецького цісаря якимсь Американцем, лежить перевернений в воді. На ньому мало затопитися 12. людей. В пристані потопилося богато людей, але числа ніхто не знає й певно не буде знати.

Я прийшов до хати о 12. годині в полудне. Застав здорову родину, але з 5 комнат мешкання зістало всего 3. Хата, вправді, не моя, але меблі й убрання до половини знищені. Але в порівнанню з другими, котрі зістали без даху над головою, та з тим, що опдакують погибших, то я зачисляю себе до щасливих.

Коло полудня буря успокоїлася. Люди зачали вилазити з під румовищ. Їсти не було що, бо склепи всі або знищені або властителі не могли їх отворити. Пекарні майже всі знищені, переважно водою з гори. Люди брали хліб, з котрого воду треба було видушувати.

Дві години по бурі вже панував живий рух. Кождий, хто тільки міг, ішов чистити улиці. В протягу години вже авта могли їхати вулицями.

Всі неушкоджені авта обернено на ратункові вози. Убитих і ранених возили день і ніч. Сирени ратункових возів було чути без перестанку на кождій улици. Найбільший готель в місті обернено на шпиталь, куди возили тих, котрі не потребували операції. Поліція була на службі 48 годин без відпочинку. Чутки, що убитих є 15,000, а ранених 40,000, показалися неправдою.

Офіціяльні обчислення виказують 400 убитих і 2,000 ранених в Міямі й околици. В самім Міямі є 115 убитих і 1,000 ранених.

На другий день по бурі приїхав відділ Червоного Хреста, котрий давав велику поміч: розділяв поживу й убранне, бо дехто знайшовся на улици тільки в нічній сорочці, а галянтерійні склепи знищені.

Я подивляв американського духа, бо в тиждень по бурі, так якби нічого не було. Хотяй кождий пошкодований, але весілий і відбудовує, як може. В протягу місяця то не буде майже знаку, що тут була недавно руїна. Американці одні другим помагають в біді.

В. Тритяк,

169 Норт Іст 11. Стр., Міямі, Фла.

ОСТАННІЙ ДАРУНОК ЖИТТЯ

Ревіли гармати, торохкотів кулемет, земля здригалась від гуку. Ляхи наступали на український фронт. Припали стрільці до рідної земленьки і рішили життя своє за ню віддати, а не уступити ворогови. Вже три атаки відбили стрільці, нараз загреміли стріли з правого боку; то посішили на поміч стрільцям три сотні і ворог, вкриваючи поле трупом, відступив.

Лекше зітхнулось стрільцям, залунало могуче „слава". Та радість їх замінилась смутком, ворожа куля влучила в груди молодого четаря Олександра Наумовича і він склонився на землю як та підрізана смерека.

Замовкли стріли, ворог відійшов далеко. Тихо кругом, вітер ані шелесне. На зеленій травичці лежить стрілець молодий і ясний світ, та любу Україну на віки прощає.

Став коло него на коліна товариш його сотник Іван Левченко, та рясними сльозами рану омивав.

— Не плач, Іване, — ледво промовив Наумович, — я рад, що віддаю життя за волю України.

Повернув умираючий голову в сторону своєї рідної оселі і туди полинула його остання думка, останній прощальний привіт. Він закрив очі, але за хвилю ще раз відкрив їх і поглядів на сині квіти, що склонивши свої ніжні головки неначе журились, що таке красне, молоде життя умирає. Наумович прошептав: Іване, зірви три квіточки.

Левченко зірвав три квіточки, Наумович тремтячою рукою підніс їх до уст і кожду зосібна поцілував, а враз з поцілунками лишились на них краплини крови.

— Возьми, Іване,— прошептали уста конаючого — доручи моїй матусі, сестричці і судженій, скажи, що се останній дарунок мойого життя для них. Виконай мою просьбу. Прощайте товариші, боріться до кінця. Се були останні слова Наумовича, він витягнувся, зітхнув і душа його відлетіла туди, де витають тіни героїв.

Познімали стрільці шапки, стали на коліна і з слізми на очах промовили молитву, щоб Бог упокоїв душу його з праведними.

За пару годин на полі стояла стрілецька могила, рідна земленька приняла до себе свого щирого сина.

Тяжке доручення дістав сотник Левченко, але воля умираючого се закон, котрий мається виконати.

Через два тижні Левченко поїхав до родини покійного друга. Стукотіло серце в грудях коли переступав поріг. В кімнаті застав маму, сестру і суджену. Як глянув на їх зажурені лиця, на німе питання: чи живий, чи здоровий їх любий Олесь, не витримав і сльози йому бризнули з очей. Зрозуміли нещасні женщини з якою сумною вісткою приїхав до них Левченко, заломали руки і скрикнули в один голос: Убитий? Кажіть!

— Так судилось, — ледви вимовив Левченко, — ваш син, брат, суджений і мій друг віддав своє життя за рідний край. Ось останній дарунок його молодого життя для вас. І з сими словами подав кожній з женщин по одній засохший квіточці.

Страшне лихо притупило нерви, вони не вибухнули ані криком, ані риданнями, віддались цілим своїм єством в руки суворої долі, котра відобрала від них сина, брата і судженого. Рясні слези тихо спливали на лиця, а кожда з них тулила до уст не засохшу квіточку, а самого наймилійшого для них Олеся. Промовляли до него так ніжно, з таким смутком, що Левченко не годен був довше глядіти на їх муки і мов непритомний опустив кімнату, в котрій лишились: мама з сином, сестра з братом і суджена з судженим в обіймах болю і смутку.

Дмитро Тягнигоре.